

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Розтоківського ЗЗСО І-ІІІ ст.

В.С. Пасарюк

« 07 серпня 2021 р.

**Освітня програма
Розтоківського ЗЗСО І-ІІІ ступенів
на 2021/2022 навчальний рік
(I ступінь)**

Схвалено

педагогічною радою

Розтоківського ЗЗСО І-ІІІ ст.

наказ № 80-0 від 23 серпня 2021 р.

Погоджено

радою Розтоківського ЗЗСО І-ІІІ ст.

протокол № 5 від 15 серпня 2021 р.

Загальні положення освітньої програми Розтоківського закладу загальної середньої освіти I ступеня

Освітня програма закладу загальної середньої освіти I ступеня (початкова освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»; «Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Савченко О. Я.» (1-2, 3-4 кл), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272, № 1273.

Освітня програма для 1-4 класів розроблена на основі типової освітньої програми під керівництвом О. Савченко із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь,

ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми або Освітніх програм рекомендується використовувати **внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і

різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої*.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми заклади освіти, наукові установи та інші суб'єкти освітньої діяльності можуть розробляти освітні програми – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проєктів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання. Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Освітні програми можуть мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Програми інваріантного складника Базового навчального плану є обов'язковими для використання в загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формульованого характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класу підлягають вербальному, формульованому оцінюванню.

Формульоване оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, умінь брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Читаємо»** передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовні явища»** спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
1-2 класи	
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
<p>з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>доречно реагує</i> на них; <i>виконує</i> навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції; <i>слухає й розуміє</i> коротке монологічне висловлення; <i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого (<i>хто? що? де? коли? як?</i>); <i>розповідає</i>, про що мовиться в тексті, який прослуховувався; <i>ділиться</i> своїми почуттями та емоціями від почутого; <i>розповідає</i>, що зацікавило в усному повідомленні; <i>відтворює</i> по ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей; <i>вступає</i> в діалог на теми, які викликають зацікавлення; <i>самостійно формулює</i> репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньо підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему; <i>уважно слухає</i> співрозмовника й <i>адекватно відповідає</i> на його запитання; <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування (вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням); <i>дотримується</i> правил спілкування з людьми різного віку; <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування; <i>повторює</i> услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей; <i>переказує</i> знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план; <i>самостійно будує</i> коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p> <p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень</p>
3 -4 класи	
<p>уважно слухає репліки співрозмовника, уточнює почуте в діалозі з огляду на ситуацію спілкування; сприймає уважно монологічне висловлення з конкретною метою; розуміє й адекватно виконує навчальні дії відповідно до прослуханої інструкції, настанови вчителя; передає зміст почутого (послідовність подій у</p>	<p>Сприймання усної інформації. Робота над розумінням діалогічного й монологічного мовлення. Сприймання і розуміння навчальних інструкцій, настанов.</p>

розповіді, перелік ознак в описі, наведені аргументи в міркуванні);
 добирає заголовки до частин прослуханого тексту;
 визначає тему і мету усного повідомлення; вибирає інформацію з почутого з певною метою, використовує її для створення власних висловлень;
 визначає позицію мовця, погоджується з нею або заперечує;
 висловлює власні думки з приводу почутого, аргументує їх, спираючись на власний досвід;
 вступає і підтримує діалог на теми, пов'язані з важливими життєвими ситуаціями; аргументує свої думки під час розмови;
 виявляє доброзичливе ставлення до думок інших; дотримується етичних норм спілкування, правил етикету;
 вживає у процесі спілкування правильні форми звертань, слів, що виражають прохання, пропозицію, побажання, вибачення;
 формулює розгорнуту відповідь на поставлене запитання;
 доводить аргументовано свою думку;
 будує усне зв'язне висловлення (розповідь, опис, міркування) за малюнком, ситуацією з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями)
 бере участь у створенні есе під керівництвом учителя;
 використовує виражальні засоби мови; висловлює власну думку про предмети, явища, події.

Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого. Відтворення змісту прослуханого своїми словами. Визначення теми і мети почутої інформації. Вибір необхідної інформації з почутого. Оцінювання усної інформації. Вираження власної думки щодо змісту прослуханого. Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування. Створення усних монологічних висловлень (розповідь, опис, міркування, есе) самостійно та з опорою на дидактичні матеріали (даним початком, основною частиною або кінцівкою, складеним планом). Використання виражальних засобів мови

Змістова лінія «Читаємо»

1-2 класи

читає вголос доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами);
виявляє у процесі читання *розуміння* значень більшості слів, *звертає увагу* на незнайомі слова, запитує у дорослих їх значення;
правильно інтонує речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки);
читає і називає нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання);
виділяє в структурі тексту заголовки;
пояснює зв'язок заголовка та ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках);
виявляє розуміння фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних текстів: *пояснює*, яка подія відбулася, *називає* персонажів твору, *відповідає на запитання* за змістом прочитаного;
пояснює, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін.(з допомогою вчителя);
переказує близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя;
висловлює власне ставлення до прочитаного:

Формування і розвиток навички читання.

Сприймання і практичне розрізнення художніх текстів.

Аналіз та інтерпретація змісту тексту.

хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися, вразили;
читає по ролях діалоги з казок, оповідань, віршів (після попередньої підготовки);
має уявлення про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет;
розрізняє вербальну і візуальну інформації в тексті;
знаходить за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст;

знаходить і називає елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовки, ілюстрації), спираючись на них, *висловлює* здогади, про що може розповідатися в книжці (творі);
розрізняє дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях з чітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту);
дотримується правил збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого);
пояснює свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу);
відповідає на запитання, про що (про кого) любить читати;
називає своїх улюблених літературних героїв

Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.

Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації
 Робота з дитячою книшкою.

Орієнтовний зміст літературного матеріалу:

дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:
 – твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скоромовки, пісеньки та ін.),
 – доступні віку художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші, комікси;
 – науково-художні дитячі тексти;
 – дитяча періодика;
теми дитячого читання: про Батьківщину, сім'ю, живу й неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу, пригоди, винаходи, фантастика та ін.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

1-2 класи

називає і розбірливо пише всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог;
розрізняє друковане і рукописне письмо;
списує слова і речення з друкованого і рукописного тексту;
пише під диктування слова, речення з 3-4 слів;
добирає й записує назву малюнка, заголовки до тексту (з допомогою вчителя);
складає й записує речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя);
дотримується культури оформлення письмових робіт;
перевіряє написане;
виявляє і виправляє недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя

3-4 класи

дотримується загальних правил письма;
дотримується пропорційної висоти, ширини, нахилу великих і малих букв та пунктуаційних знаків (! ?) у зошиті в одну лінійку;
нарощує швидкість письма, безвідривно поєднуючи елементи букв та букви між собою;
прискорює письмо в міру своїх психофізіологічних

Формування і розвиток навички письма.

Створення власних письмових висловлень.

Перевірка письмових робіт

Розвиток навички письма. Дотримання графічних, гігієнічних і технічних правил письма. Формування навички

<p>можливостей, не спотворюючи форми букв та їх поєднань; пише розбірливо; оформлює охайно письмову роботу в зошиті в одну лінію; дотримується абзаців, полів зошита; записує слова в колонку; обирає для оформлення повідомлення відповідний шрифт, розмір і колір букв тощо; створює письмове висловлення (розповідь, опис) на добре відому й цікаву тему, на основі вражень від прочитаного твору, переглянутого фільму, ситуації з життя; висловлює своє ставлення до того, про що пише; складає і записує художні і науково-популярні описи за поданим зразком, використовуючи інформацію з різних джерел; будує текст-міркування за зразком та поданим початком; письмово переказує текст розповідного змісту; використовує у власних текстах виражальні засоби мови; оформлює власне висловлення так, щоб воно було грамотним (у межах вивченого) і зрозумілим; знаходить і акуратно виправляє у власному тексті помилки (графічні, орфографічні, граматичні, лексичні і стилістичні), орієнтуючись на пам'ятку, підготовлену вчителем; обговорює письмові роботи (власні й однокласників) у парі, невеликій групі, визначає позитивні характеристики</p>	<p>письма в графічній сітці в одну лінію. Розвиток швидкості письма: безвідривне поєднання елементів букв и, л, п; н, р, ф та 3-4 букв</p> <p>між собою типу дим, мили, ориз, трив без викривлення графем. Дотримання культури оформлення письмових робіт. Побудова зв'язних текстів (розповідь, опис, міркування). Письмове переказування тексту розповідного змісту. Висловлення власного ставлення до змісту написаного. Використання виражальних засобів мови. Перевірка та редагування текстів. Обговорення письмових робіт</p>
--	--

**Змістова лінія «Досліджуємо медіа»
1-2 класи**

<p><i>сприймає</i> зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлини, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні; <i>бере участь</i> в обговоренні змісту і форми медіапродуктів; <i>розповідає</i> про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів</p> <p align="center">3-4 класи</p> <p>сприймає доступні медіатексти; визначає мету простих медіаповідомлень; інтерпретує медіаповідомлення на основі власного досвіду; виділяє цікаву для себе інформацію; намагається виявити приховану інформацію в медіапродуктах; пояснює свою реакцію на медіаповідомлення (як буде реагувати у відповідь); створює прості медіапродукти (листівка, запрошення, sms-повідомлення, фотоколаж, книжечка тощо); пояснює, кому і для чого призначені створені ним медіапродукти</p>	<p>Робота з медіапродукцією</p> <p>Сприймання простих медіатекстів, виявлення в них очевидних ідей та прихованої інформації. Висловлення власного ставлення до медіаповідомлень. Створення простих медіапродуктів</p>
--	---

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

1-2 класи

має уявлення про мовні звуки;
 розрізняє голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння;
 правильно вимовляє тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки;
 відтворює ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції);
 пояснює зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків;
 має уявлення про букви, розрізняє звуки і букви;

позначає мовні звуки буквами на письмі;
 правильно записує слова, вимова й написання яких збігаються;
 правильно позначає на письмі м'якість приголосних звуків;
 відтворює алфавітні назви букв;
 має уявлення про склад, вимовляє слова по складах;
 пояснює співвідношення між звуками і буквами у складі, слові;
 поділяє на склади слова під час переносу їх частин в інший рядок;
 має уявлення про наголос, визначає на слух склад, який вимовляється з більшою силою голосу;
 розрізняє наголошений і ненаголошені склади в слові;
 правильно наголошує загальноживані слова;
 пояснює залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках);
 має уявлення про номінативну функцію слова;
 співвідносить слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа;
 розрізняє близькі й протилежні за значенням слова;
 розпізнає слова, які мають кілька значень;
 доповнює тематичні групи слів;
 встановлює відповідність між родовою і видовими назвами;
 упізнає і розрізняє слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя);
 ставить до слів питання хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки? (з допомогою вчителя);
 має уявлення про речення;
 розпізнає речення за графічними орієнтирами (велика буква на початку, розділовий знак у кінці);
 визначає кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів;
 інтонаційно правильно вимовляє (читає) розповідні, питальні й окличні речення і відповідно оформлює їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки);
 дотримується правила вживання великої літери на

Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова.

Позначення звуків буквами.

Вправління у поділі слів на склади.

Дослідження ролі наголосу в словах.

Спостереження за лексичним значенням слів.

Ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, чисел, службовими словами.

Дослідження і конструювання речень.

початку речення;

доповнює речення 1-2 словами за змістом;

складає речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему;

має уявлення про текст (практично відрізняє його від речення);

добирає заголовок до тексту (з допомогою вчителя);

визначає кількість речень у тексті (з 2-4 речень),

виявляє їх межі за графічними орієнтирами

3-4 класи

правильно вимовляє слова з апострофом, звуками

[г], , , , дзвінками приголосними звуками в кінці

слова і складу перед глухим, ненаголошеними

голосними [е], [и], подовженими приголосними

звуками;

правильно наголошує загальноживані слова;

відтворює напам'ять український алфавіт

розташовує 7-9 слів за алфавітом, орієнтуючись на

першу і другу літери

користується алфавітом під час роботи з навчальними

словниками;

пояснює пряме і переносне значення слів;

добирає до поданого слова 1-2 найуживаніші

синоніми, антонім;

користується навчальними словниками синонімів,

антонімів;

розпізнає найуживаніші багатозначні слова і пояснює

їх різні значення;

знаходить і пояснює роль синонімів, антонімів,

багатозначних слів у тексті;

доречно використовує у власних висловленнях слова

в прямому і переносному значеннях, синоніми,

антоніми, багатозначні слова;

визначає і пояснює роль закінчення, кореня, префікса,

суфікса в слові;

розрізняє спільнокореневі слова і форми того самого

слова (з допомогою вчителя)

пояснює, що таке орфограма;

розпізнає слова з орфограмами і перевіряє їх;

правильно записує слова з ненаголошеними

голосними [е], [и] в корені, які перевіряються

наголосом;

користується орфографічним словником для

перевірки написання слів з ненаголошеними [е], [и],

що не перевіряються наголосом; правильно записує

слова з префіксами роз-, без-, з- (с-);

розпізнає в тексті і самостійно добирає іменники,

ставить до них питання;

розпізнає іменники, які називають опредмечені дії,

ознаки;

розрізняє іменники – назви істот і неістот, правильно

ставить до них питання;

розрізняє власні і загальні іменники;

записує власні іменники з великої букви;

визначає рід іменників; змінює іменники за числами;

Дослідження тексту.

Дослідження фонетичних закономірностей української мови. Дотримання орфоепічних вимог у власному мовленні.

Застосування алфавіту.

Користування навчальними словниками.

Спостереження за лексичним значенням слова. Вживання у власному мовленні слів різних лексичних груп (слова в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова).

Дослідження будови слова. Розрізнення форм слова і споріднених слів.

Дослідження орфограм, пов'язаних з будовою слова.

Спостереження за номінативною функцією іменників у мовленні. Розрізнення назв істот і неістот, власних і загальних іменників. Визначення роду іменників. Змінювання іменників за числами. Вживання іменників у власних висловленнях.

Дослідження ролі прикметників у мовленні. Встановлення зв'язку прикметників з іменниками. Змінювання прикметників за родами і числами.

<p>доречно вживає іменники у власному мовленні; розпізнає прикметники в тексті; пояснює роль прикметників у мовленні; будує словосполучення прикметників з іменниками, встановлює між ними граматичний зв'язок за допомогою питань; змінює прикметники за родами і числами у сполученні з іменниками; розпізнає граматичну форму прикметника за родовим закінченням, поставленим питанням, за іменником, з яким він зв'язаний; вживає прикметники у власних висловленнях з метою їх увиразнення; розпізнає серед слів числівники, які відповідають на питання скільки?; правильно вимовляє, наголошує і записує числівники, які використовуються для запису дати в зошиті; правильно читає числові вирази; розрізняє часові форми дієслів; добирає дієслова-синоніми, антоніми, з прямим і переносним значеннями і доречно вживає їх у власних висловленнях; правильно інтонує речення, різні за метою висловлювання та вираженням почуттів; правильно будує і записує розповідні, питальні, спонукальні, окличні і неокличні речення; правильно інтонує і записує речення зі звертанням; використовує форми кличного відмінка під час звертань; визначає в реченні головні (підмет і присудок) та другорядні (без поділу на види) члени речення; виділяє словосполучення в групі підмета і групі присудка; встановлює зв'язок між головним і залежним словом у словосполученні; встановлює граматичні зв'язки між словами в простому реченні за допомогою питань; будує різні види простих речень; визначає в тексті зачин, основну частину і кінцівку; розпізнає текс-розповідь, опис, міркування, есе; розрізняє за характерними ознаками художні, науковопопулярні та ділові тексти; визначає тему і мету тексту; добирає заголовок відповідно до теми тексту; складає плану тексту; дотримується абзаців у оформленні текстів на письмі; використовує для зв'язку речень у тексті займенники, прислівники, близькі за значенням слова</p>	<p>Використання прикметників у власному мовленні.</p> <p>Засвоєння правильної вимови і правопису найуживаніших числівників.</p> <p>Дослідження ролі дієслів у мовленні. Змінювання дієслів за часами. Правопис не з дієсловами. Вживання дієслів у власному мовленні.</p> <p>Дослідження речень, різних за метою висловлювання, інтонацією, зі звертаннями. Визначення в реченні головних і другорядних членів. Встановлення зав'язків між словами в словосполученні і реченні. Побудова різних видів речень.</p> <p>Дослідження будови тексту. Розрізнення різних типів і стилів текстів (художні, науковопопулярні, ділові). Визначення теми і мети тексту.</p> <p>Складання плану тексту</p>
--	---

МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ МАТЕМАТИКА

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;

- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення у 1 – 4 класах питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази – числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія **«Геометричні фігури»** націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія **«Робота з даними»** передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія **«Математичні задачі і дослідження»** спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із запропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності; організації та виконання міжпредметних навчальних проєктів, міні-досліджень тощо.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини 1-2 класи	
відтворює послідовність чисел у межах сотні;	Числа 1 – 10. Число 0.

читає і записує числа,
утворює числа різними способами;
визначає десятки й одиниці у складі двоцифрового числа;
порівнює числа різними способами;
виконує додавання та віднімання на основі нумерації чисел;

розуміє сутність арифметичних дій додавання і віднімання;
прогнозує результат додавання та віднімання;
володіє навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10;
використовує у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання;
коментує виконання обчислень;

знаходить число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане;
розуміє сутність різницевого порівняння чисел;
знаходить, на скільки одне число більше або менше за інше;
користується в обчисленнях переставним законом додавання;

встановлює взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, *використовує* його під час обчислень;
визначає невідомий компонент дії додавання і *знаходить* його значення;

вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість; *використовує* короткі позначення величин (сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг); місткості (літр – л); часу (година – год, доба, тиждень); *додає і віднімає* іменовані числа, подані в одних одиницях величини;
користується інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин;
користується годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо;

оперує грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, *використовує* їх короткі позначення (гривня – грн, копійка – к.)

3-4 класи

відтворює послідовність чисел у межах тисячі; *читає і записує* числа, *утворює* числа різними способами;
визначає розрядний склад трицифрового числа;
визначає загальну кількість сотень, десятків, одиниць у числі; [подає числа у вигляді суми розрядних доданків;
порівнює числа різними способами; *виконує* додавання та віднімання, множення і ділення на основі нумерації чисел; *володіє* навичкою усного додавання і віднімання круглих чисел; *обчислює* усно зручним для себе

Десяток.
 Числа 11 – 100.

Арифметичні дії додавання і віднімання.
 Додавання і віднімання чисел у межах 10.

Назви компонентів та результатів додавання і віднімання.

Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць.
 Різницева порівняння.

Переставний закон додавання.

Взаємозв'язок між додаванням і відніманням.
 Знаходження невідомого доданка.

Величини: довжина, маса, місткість, час.

Гроші

Нумерація чисел у межах тисячі.

Додавання і віднімання чисел у межах 1000.

способом;
 володіє навичкою письмового додавання і віднімання чисел у межах 1000;
 прогнозує результат додавання та віднімання, перевіряє правильність обчислень;
 розуміє сутність арифметичних дій множення і ділення;
 застосовує в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між діями множення і ділення; правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел, множення на 10; володіє навичкою табличного множення і ділення;
 володіє навичкою позатабличного множення і ділення чисел у межах тисячі
 розуміє, що остача має бути меншою за дільник;
 перевіряє правильність ділення з остачею; застосовує прийоми раціональних обчислень; прогнозує результат множення і ділення, перевіряє правильність обчислень;
 обчислює результат кратного порівняння чисел; знаходить число, яке у кілька разів більше/менше за дане; застосовує в обчисленнях правила знаходження невідомих компонентів арифметичних дій; розуміє спосіб утворення частини як однієї з кількох рівних частин цілого; розуміє поняття чисельник і знаменник дроби;
 ] читає і записує частини у вигляді дроби з чисельником 1; [порівнює дроби з чисельником 1 за допомогою засобів наочності;
 застосовує в обчисленнях правило знаходження частини від числа та числа за величиною його частини
 знає одиниці вимірювання довжини (сантиметр, дециметр, метр); маси (кілограм, центнер), місткості (літр); часу (доба, тиждень, година, хвилина, секунда), проміжки часу (місяць, рік) та співвідношення між ними; користується знанням співвідношень між величинами у навчально-пізнавальних і практичних ситуаціях;
 вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість, час;
 обирає доцільну мірку для вимірювання величини; користується для вимірювання величин інструментами, приладами та іншими засобами;]
 перетворює величини, виражені в двох одиницях найменувань; виконує арифметичні дії з іменованими числами;
 визначає в навчальних і практичних ситуаціях групи взаємопов'язаних величин;
 розуміє, що ситуація купівлі – продажу описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: ціна, кількість, вартість;
 розуміє, що робота описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: продуктивність праці, час роботи, загальний виробіток;
 застосовує для розв'язування практичних задач правила знаходження однієї з величин за двома відомими іншими;

Множення і ділення чисел. Табличне множення і ділення. Особливі випадки множення і ділення.

Позатабличне множення і ділення.

Відношення кратного порівняння.
 Збільшення або зменшення числа у кілька разів.

Знаходження невідомого компоненту множення і ділення.

Частини величини. Дріб з чисельником 1.
 Порівняння дроби з чисельником 1.

Знаходження частини від числа.
 Знаходження числа за величиною його частини. Величини: довжина, маса, місткість, час. Дії з величинами.

<p>користується знанням залежності між величинами у навчальних і практичних ситуаціях, прогнозує очікуваний результат; зіставляє одержаний результат із прогнозованим; користується формулою обчислення периметра прямокутника (квадрата) в навчальних і практичних ситуаціях</p>	<p>Групи взаємопов'язаних величин.</p>
<p>Вирази, рівності, нерівності 1-2 класи</p>	
<p><i>читає і записує</i> математичні вирази: сума і різниця; <i>обчислює</i> значення виразів на 1 – 2 дії; <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>читає і записує математичні вирази, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; встановлює відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; розрізняє істинні та хибні числові рівності й нерівності; знаходить значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; застосовує правила порядку виконання дій під час обчислень значень виразів без дужок та з дужками; розуміє сутність понять «рівняння», «розв'язок рівняння»; розв'язує рівняння на основі правил знаходження невідомого компоненту арифметичної дії та іншими способами; розрізняє числові нерівності та нерівності зі змінною; знаходить окремі розв'язки нерівності зі змінною зручним для себе способом</p>	<p>Сума. Різниця. Вирази на 1 – 2 дії. Числові рівності і нерівності.</p> <p>Математичні вирази: числові і буквені. Числові рівності і нерівності.</p> <p>Правила порядку дій у числових виразах. Рівняння. Розв'язок рівняння.</p> <p>Нерівності зі змінною. Розв'язки нерівності зі змінною.</p>
<p>Геометричні фігури 1-2 класи</p>	
<p><i>розпізнає</i> геометричні фігури за істотними ознаками; <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; <i>моделює</i> геометричні фігури; <i>вимірює</i> довжину відрізка; <i>креслить</i> відрізки заданої довжини</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначеним маршрутом; планує маршрут пересування; співвідносить реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; називає елементи геометричних фігур; моделює геометричні фігури; будує прямокутник/квадрат; розрізняє коло і круг, позначає на рисунку елементи кола і круга (центр, радіус, діаметр); будує за допомогою циркуля коло</p>	<p>Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.</p> <p>Геометричні фігури на площині і у просторі.</p>
<p>Математичні задачі і дослідження 1-2 класи</p>	
<p><i>розв'язує</i> прості сюжетні задачі, які є моделями</p>	<p>Прості сюжетні, в тому числі</p>

<p>реальних ситуацій; <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; <i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі; <i>складає</i> прості сюжетні задачі; <i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>розв'язує прості і складені сюжетні задачі, задачі з геометричним змістом, компетентісно зорієнтовані задачі; розв'язує задачі на знаходження четвертого пропорційного, на подвійне зведення до одиниці, на спільну роботу; складає вираз до задачі з буквеними даними; розв'язує прості задачі на визначення тривалості події розуміє сутність процесу і складає обернені задачі до даної задачі; створює допоміжну модель задачі різними способами; обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання задачі; планує розв'язування /розв'язання задачі; створює математичну модель задачі; перевіряє правильність розв'язку задачі: складає і розв'язує обернену задачу, розв'язує задачу іншим способом тощо; складає сюжетні задачі; виконує елементарні дослідження математичних залежностей з допомогою вчителя; використовує досвід математичної діяльності під час виконання дослідницьких завдань міжпредметного характеру, роботи над навчальними проектами, у проблемних ситуаціях повсякденного життя</p>	<p>компетентісно-зорієнтовані задачі.</p> <p>Навчальні дослідження</p> <p>Прості та складені сюжетні задачі. Типові задачі. Задачі геометричного змісту. Компетентісно зорієнтовані задачі. Задачі з буквеними даними. Задачі і дослідження на визначення тривалості події, часу початку та закінчення. Обернені задачі. Процес розв'язування задачі.</p>
<p>Робота з даними 1-2 класи</p>	
<p><i>читає</i> дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці; <i>вносить</i> дані до схем; <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях.</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>читає нескладні таблиці, зчитує дані з графів, схем, діаграм; обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; вносить дані до таблиць; користується даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p> <p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою</p>
<p>Додаткові теми:</p> <p style="text-align: center;">1-2 класи</p> <p>Ознаки і властивості об'єктів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання об'єктів у групу за спільною ознакою (узагальнення). Розбиття групи об'єктів на підгрупи за спільною ознакою (класифікація). Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд. Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими.</p>	

Використовує співвідношення між одиницями величини при виконанні математичних та практичних завдань.

Істинні та хибні (правильні і неправильні) висловлювання.

Симетрія в геометричних фігурах.

Коло.

Моделювання змісту завдань за допомогою рисунків, графів, таблиць.

Прості задачі на знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника.

Задачі на знаходження суми трьох доданків.

Задачі з логічним навантаженням.

Лінійні діаграми, таблиці.

3-4 класи

Раціональні способи позатабличного множення і ділення. Ознаки подільності на 2 та 5. Ознака подільності на 10. Розв'язування рівнянь, в яких права частина або один з компонентів поданий числовим виразом. Розв'язування рівнянь, в яких один з компонентів поданий виразом зі змінною. Розв'язування нерівностей зі змінною. Складені задачі, що містять збільшення або зменшення числа на/у кілька одиниць, сформульовані у непрямій формі. Складені задачі з буквеними даними. Розв'язування складених сюжетних задач алгебраїчним методом. Нестандартні задачі. «Магічні фігури». Добудовує лінійні діаграми.

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА, ПРИРОДНИЧА ОСВІТНІ ГАЛУЗІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Зазначені освітні галузі можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);

- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової

відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«**Людина**» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«**Людина серед людей**» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«**Людина в суспільстві**» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«**Людина і світ**» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«**Людина і природа**» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

На основі Типової програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина 1-2 класи	
<p><i>усвідомлює</i> людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот;</p> <p><i>розповідає</i> про себе, називає адресу проживання; <i>складає</i> словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюсь від інших», «Що я вмю», «Чого хочу навчитись»;</p> <p><i>володіє</i> найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування; <i>описує</i> можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці; <i>розуміє</i> переваги акуратності, доброзичливості, чесності; <i>досліджує</i> свій організм</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Пізнання себе, своїх можливостей; місце проживання, безпечна поведінка вдома і на вулиці.</p> <p>Органи чуття. Турбота про органи тіла, гігієнічні навички. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>
<p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>знає, що спільного та чим відрізняється людина від інших живих істот (мислення, мова, праця, спілкування і взаємодія з іншими людьми)</p> <p>розповідає про частини тіла людини, їх значення; правила догляду за ними; володіє найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування називає умови здорового способу життя (харчування, турбота про здоров'я, уникнення шкідливих звичок); пояснює, як змінюється людина упродовж життя, наводить приклади з власного досвіду;</p> <p>пояснює, як суспільні групи (сім'я, дитячий колектив, друзі) впливають на розвиток людини</p> <p>виявляє інтерес до своєї зовнішності, розповідає про себе, свої захоплення; прагне до акуратності розпізнає риси характеру і дає їм оцінку називає риси характеру, які сприяють і ті, що заважають досягненню успіху в житті, спілкуванню з іншими; пояснює, як</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Організм людини. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Гігієнічні навички. Навички самообслуговування.</p> <p>Розвиток людини протягом життя: від малюка до дорослої людини. Здоровий спосіб життя, турбота про здоров'я.</p> <p>Зовнішність людини. Риси характеру, які сприяють досягненню успіху в житті, забезпечують дружні взаємини з іншими, повагу (чесність, працьовитість, щедрість, чемність,</p>

<p>досягнення мети залежить від наполегливості й старанності володіє прийомами планування робочого часу, тренування уваги, пам'яті підтримує порядок на робочому місці; виявляє пізнавальну активність на уроках; співпрацює і взаємодіє з іншими у різних ситуаціях (навчання, гра)</p>	<p>чуйність). Риси характеру, що заважають досягненню успіху, спілкуванню (лінощі, неухважність, байдужість, нетовариськість). Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка. Навчання як складова життєвого успіху. Уміння вчитися. Планування робочого часу. Взаємодія та співпраця з іншими.</p>
<p>Людина серед людей 1-2 класи</p>	
<p><i>цікавиться</i> минулим своєї сім'ї; <i>розрізняє</i> минуле, сучасне, майбутнє (було – є – буде); <i>знає</i> склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією; <i>знає</i>, хто працює в школі; <i>має</i> уявлення про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві; <i>доречно вживає</i> слова етикету (вітання, прохання, прощання, звертання, подяки, вибачення); <i>доброзичливо спілкується</i> з іншими в спільній діяльності; <i>розрізняє вчинки</i>, дає їм оцінку з погляду моральності; <i>має</i> уявлення про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших; <i>використовує правила</i> культурної поведінки в громадських місцях, що ґрунтуються на врахуванні інтересів інших</p>	<p>Сім'я, школа. Поведінка в сім'ї, школі, громадських місцях. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці Стандарти поведінки в суспільстві. Поведінка в громадських місцях (транспорті, на вулиці, в храмі, в театрі, в бібліотеці). Моральні якості (доброзичливість, правдомовність, щирість, подільчивість). Спостереження в довкіллі. Організація досліджень. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>
<p>3-4 класи</p>	
<p>пропонує вирішення посильних проблем школи, громади; співпрацює і взаємодіє з іншими у збереженні традицій школи; виявляє інтерес до пізнання і збереження традицій школи; розуміє переваги доброго ставлення до інших на прикладах вияву таких якостей: чесність, доброзичливість, подільчивість, працьовитість, ввічливість на противагу хитрощам, байдужості, жадібності, лінощам, безкультурності; вирішує конфлікти мирним шляхом; дотримується правил шкільного розпорядку; правил поведінки під час шкільних і громадських заходів</p>	<p>Правила шкільного розпорядку. Історія рідної школи. Збереження традицій. Ставлення до інших (товаришування, спільна гра, праця, навчання у групах, у класі. Моральні норми.</p>
<p>Людина в суспільстві 1-2 класи</p>	
<p><i>знає</i> назву країни, її столицю; <i>має</i> уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю;</p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання історії свого краю, символів держави. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>

виявляє зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає, значення праці людей для добробуту країни;
орієнтується у найближчому просторі;
долучається до корисних справ громади

3-4 класи

усвідомлює свою належність до українського суспільства; необхідність толерантних взаємин між людьми; має уявлення про державну символіку України; свою приналежність до України; ділиться з іншими інформацією про права кожної дитини (право на навчання, медичну допомогу, відпочинок, захист від жорстокого поводження); виявляє інтерес до пізнання минулого і сучасного України; участі у відзначенні пам'ятних подій, державних і народних свят; розпитує старших і збирає інформацію про свій край, про минуле, історії назв; володіє навичками поводження в урочистих ситуаціях, у пам'ятних місцях; розуміє сутність правопорушень як порушень прав інших людей; міркує на цю тему, наводить приклади; обґрунтовує необхідність відповідати за свої вчинки; встановлює взаємозв'язки у соціальному житті (між вчинком і наслідком, порушенням правил і відповідальністю); передбачає наслідки своїх вчинків; розповідає про значення праці людей різних професій для країни; усвідомлює: себе громадянином України; виявляє патріотичні почуття, шанобливе ставлення до символів держави традицій і звичаїв твого краю

Сім'я, дитячий колектив, друзі. Залежність людей один від одного. Взаємодопомога. Суспільство як єдність людських спільнот, їх різноманітність. Стосунки людей у суспільстві. Україна – незалежна держава. Символи держави: Герб, Прапор, Гімн, державна мова їх значення. Права та обов'язки громадян. Пам'ятні події, державні й народні свята, їх історія. Праця людей різних професій. Знання й уміння необхідні для опанування цих професій. Господарська діяльність людей твого краю. Славені українці. Правила поведінки у пам'ятних місцях, під час урочистих заходів. Права людини. Взаємозв'язки між вчинком і наслідком. Правопорушення як порушення прав інших. Сучасні народні ремесла твого краю.

Людина і світ 1-2 класи

<p><i>має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; усвідомлює необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, цікавиться відповідною інформацією; наводить приклади виробів, які допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства</i></p> <p>3-4 класи</p> <p><i>має уявлення про різноманітність народів у світі; наводить приклади звичаїв інших народів, світових досягнень; співробітництва країн; виявляє інтерес і повагу до різних культур, обміну культурою, товарами, безпечного життя, запобігання стихіям. Винаходи людства. Славетні українці, їхній внесок у світову науку, культуру, спорт</i></p>	<p>Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів, які проживають в Україні та за її межами. Досліди, спостереження в природі. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.</p> <p>Земля – спільний дім для всіх людей. Україна на карті світу. Україна – європейська держава. Різноманітність народів у світі. Співробітництво країн у питанні збереження природи,</p>
--	--

Людина і природа

1-2 класи

<p><i>розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти;</i> <i>розуміє значення сонячного світла і тепла на Землі; має уявлення про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів,</i> <i>розповідає про добові та сезонні зміни в природі, усвідомлює причини їх повторюваності;</i> <i>групує об'єкти природи за однією ознакою; встановлює найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей;</i> <i>розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища;</i> <i>обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити;</i> <i>досліджує об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо); використовує різні джерела для пошуку інформації про довкілля;</i></p>	<p>Що належить до природи. Жива і нежива природа. Сонце і його вплив на живу і неживу природу. Спостереження за рослинами, тваринами, явищами природи та діяльністю людей у різні пори року. Дослідження властивостей тіл природи. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Охорона і збереження природи.</p>
---	--

розпізнає рукотворні тіла у найближчому оточенні;
називає матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла;

дотримується правил поведінки в природі, та пояснює їх іншим;

бере посильну участь в природоохоронній діяльності

3-4 класи

називає джерела інформації про природу;
розрізняє і використовує обладнання для дослідження природи;

співвідносить органи чуття/обладнання для вивчення природи з інформацією, отриманою з їх допомогою; пояснює необхідність вивчення природи здійснює пошук та аналіз інформації про тіла/явища природи у різних джерелах (виданнях природничого змісту, інтернет-ресурсах тощо), в тому числі з використанням технічних приладів і пристроїв; визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї; презентує інформацію про природу у вигляді повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо;

проводить спостереження тіл і явищ у найближчому природному оточенні за планом, фіксує результати, презентує їх; ставить і відповідає на запитання щодо дослідження тіла/явища природи аналізує основні кроки дослідження, передбачені планом, пропонує власні ідеї; [формулює припущення і перевіряє їх у ході дослідження за наданим або самостійно складеним планом;

визначає самостійно або у групі, що необхідно для проведення дослідження (обладнання, інформація тощо); виконує самостійно/у парі/у групі дослідження тіла/явища природи за планом/інструкцією (об'єкти дослідження обирає самостійно або надаються вчителем); обговорює у парі/групі і презентує результати дослідження у різний спосіб (схеми, фото-чи відеозвіти, презентації, моделі та інші);

Дослідження природи. Значення дослідження природи. Джерела інформації про природу. Способи представлення інформації про природу. Дослідження як джерело знань про природу. Спостереження, вимірювання, експеримент. Обладнання для вивчення природи. Основні кроки під час дослідження тіла/явища природи: визначення мети, планування і виконання дій за планом, формулювання висновку.

Аналіз проведеного дослідження.
Моделювання у вивченні природи

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ

Зміст технологічної освітньої галузі реалізовується через навчальний предмет «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної

проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовувати традиційні та сучасні технології, раціонально використовувати матеріали;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробках; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія **«Середовище проектування»** спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; дизайнерське проектування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія **«Середовище техніки і технологій»** передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія **«Середовище соціалізації»** спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище 1-2 класи	
<p><i>спостерігає</i> за природними об'єктами; <i>збирає</i> і <i>заготовляє</i> природні матеріали;</p> <p><i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять; <i>організовує</i> робоче місце;</p>	<p>Природне середовище України. Природні матеріали рідного краю.</p> <p>Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця. Матеріали, інструменти та</p>

виготовляє поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або творчим задумом з допомогою дорослих;

розрізняє вироби декоративно-прикладного мистецтва; *описує* приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми та ін.);

називає та *обговорює* матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів у групі;

розпізнає матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик; *пояснює* доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водоймищ, лісу, тварин, корисних копалин тощо);

розрізняє основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень;

читає елементарні графічні зображення;

складає пласкі та об'ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи та ін.) з допомогою дорослих, самостійно, в парі або в групі

3-4 класи

розрізняє предмети побуту в традиційному і сучасному інтер'єрі, матеріали, з яких вони зроблені;

вибирає і *аналізує* конструкцію обраного предмета побуту для виготовлення макету; *створює* поетапно макет предмета побуту за зображеннями, зразком, описом або власним задумом;

пояснює культурне розмаїття українського суспільства, місцеві традиції; *визначає* кольорову гамму та особливості побудови й розташування орнаментів на взірцях декоративноужиткового мистецтва;

впорядковує орнаменти за кольоровою гамою та видами (геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні);

аналізує інформацію з різних джерел (підручник, фотографії, каталоги, посібники, комп'ютерні програми, Інтернет-ресурси, музеї, фільми тощо);

розробляє або *добудовує* орнамент з самостійно вибраних матеріалів; *досліджує* властивості тканих і нетканих матеріалів на дотик та візуально;

розрізняє види тканих і нетканих матеріалів натурального походження (рослинного і тваринного) та способи їх виготовлення;

виготовляє виріб з тканих і нетканих матеріалів, зокрема вторинних;

розрізняє та *використовує* креслярські інструменти та лінії;

вимірює розміри предметів за допомогою лінійки;

приспособлення. Вироби з природних матеріалів.

Приклади виробів декоративно-прикладного мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка та ін.).

Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик та ін.).

Елементи графічної грамоти.

Види конструкторів, навчальних наборів (LEGO, мозаїка, конструктор із дерева, металу, магнітний, банчемс та ін.)

предмети побуту в інтер'єрі. Макетні матеріали (папір, картон, пінопласт, дріт, пластилін, фольга тощо). Макетування предметів побуту.

Приклади орнаментів декоративно-ужиткового мистецтва за регіонами України. Зустрічі з майстрами.

Обговорення вражень. Створення орнаменту з різних матеріалів (картон, папір, пластилін, глина, крупи, насіння, тканина, нитки, блискітки, бісер тощо).

Креслярські інструменти та лінії.

Конструктори, навчальні набори з різних матеріалів (деревинних, металевих, синтетичних тощо), зокрема виготовлені власноруч. Макетування об'ємних фігур

виконує розгортку об'ємних фігур, зокрема з використанням цифрових пристроїв; експериментує, добуваючи виготовлені розгортки за потреби та бажанням; розробляє макет об'ємних фігур індивідуально або в групі

Середовище проектування 1-2 класи

продукує ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці;
вибирає обґрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя;
пояснює функціональну та естетичну цінність обраного для проектування і виготовлення виробу;
розглядає моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги);
здійснює розмічання ліній на папері і картоні;
описує усно модель спроектованого виробу;
пояснює способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо);
добирає матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокрема і вторинні (природні, штучні і синтетичні);
розрізняє традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо);
читає графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих

3-4 класи

досліджує проблеми та потреби у створенні виробів;
вибирає об'єкт проектування і виготовлення із низки запропонованих або власних ідей;
розробляє план реалізації задуму в матеріалі та критерії оцінювання майбутнього виробу аналізує моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги) для продукування нових ідей; розрізняє і використовує формат композиції (горизонтальний, вертикальний), симетричні й асиметричні форми, рівновага, спектр кольорів, теплі і холодні кольори та відтінки;
виконує завдання з продовженням: добуває, домальовує, удосконалює або розробляє композицію виробу (засобами малюнку, ескізу, макету), зокрема з використанням цифрових пристроїв;
застосовує творчі методи проектування –переносить форми природних і рукотворних об'єктів на власну модель (метод біоніки)
описує модель спроектованого виробу
добирає матеріал для виготовлення спроектованого виробу;
розраховує орієнтовні витрати на виготовлення виробу;
планує послідовність технологічних операцій для виготовлення спроектованого виробу (пласкої та об'ємної форми)

Виявлення проблеми.
Обґрунтований вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.

Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт та ін.).

Графічні зображення для поетапного виготовлення виробу пласкої та об'ємної форми

Обґрунтування виявленої проблеми та вибору об'єкта проектування і виготовлення. Комунікативна взаємодія.

Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання.
Експериментування з використанням різних матеріалів

Технологічна послідовність виготовлення виробу

Середовище техніки і технологій 1-2 класи	
<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих;</p> <p><i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та <i>вирізує</i> їх;</p> <p><i>розміщує</i> деталі виробу на площині;</p> <p><i>застосовує</i> нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання /пластилін, глина/ та ін.);</p> <p><i>оздоблює</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій;</p> <p><i>раціонально</i> використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик та ін.), зокрема і вторинні з допомогою дорослих</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування, органайзери.</p> <p>Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо).</p> <p>Раціональне розмічання та обробка матеріалів</p>
Середовище соціалізації 1-2 класи	
<p><i>пояснює</i> корисність та естетичність створеного виробу;</p> <p><i>презентує</i> результати власної або колективної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими;</p> <p><i>долучається</i> спільно з батьками до благодійної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів;</p> <p><i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим;</p> <p><i>розрізняє</i> професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва;</p> <p><i>виконує</i> трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язування шалика, пояса, шнурків), домашніми тваринами, рослинами, ремонтує незначні пошкодження книг, іграшок, готує та сервірує нескладні страви (чай, канапка) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими учнями</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>обговорює корисність, естетичність та якість індивідуально або спільно створених виробів; готує презентацію та рекламу, зокрема з використанням цифрових пристроїв;</p> <p>презентує результати власної або спільної проектно-технологічної діяльності</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту.</p> <p>Презентабельність та реклама.</p> <p>Діяльність в групах та середовищі.</p> <p>Благочинна діяльність для задоволення потреб оточуючих.</p> <p>Світ професій.</p> <p>Побутове самообслуговування</p> <p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентація досягнень з використанням різних форм.</p> <p>Діяльність в групах та середовищі.</p> <p>Доброчинна діяльність для задоволення</p>

<p>виявляє повагу до авторства власних робіт та інших осіб; оцінює свою комунікативну діяльність, досягнення, труднощі; долучається спільно з рідними та друзями до добродійної діяльності в групах із власноруч створеними виробами; дотримується правил спільної роботи в групі; обґрунтовує потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки, бережливо ставитися до природного середовища; виявляє толерантність, милосердя, повагу до інших; розрізняє професії за сферами життєдіяльності; пояснює правила догляду за взуттям; уміє правильно складати одяг, розвішувати його на плічках; лагодить нескладні пошкодження предметів побуту за потреби; вирощує кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб; аналізує послідовність приготування різних видів бутербродів та їх користь для здоров'я; складає серветки для святкового столу різними способами</p>	<p>потреб оточуючих та навколишнього середовища.</p> <p>Світ професій.</p> <p>Побутове самообслуговування. Догляд за власним одягом та взуттям, домашніми тваринами, рослинами. Види бутербродів. Складання серветок різними способами</p>
---	--

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ МИСТЕЦТВО

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах,

обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).

- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).

- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);

- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);

- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);

- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей*);

- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)

- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);

- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність 1-2 класи	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері; <i>дотримується</i> правил співу (поставка, дихання) <i>створює</i> елементарний ритмічний супровід до пісні;</p>	<p>Спів. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики.</p>

виконує пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів;
 відтворює прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертих та восьмих тривалостей);
 добирає тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу;
 грає в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо);
 імпровізує голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах;
 орієнтується в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);
 відтворює прості форми предметів і об'єктів довкілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами;
 розміщує пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша;
 komponує (з допомогою учителя) зображення у форматі (вертикальний, горизонтальний);
 створює елементарний стрічковий візерунок, прості декоративні розписи;
 використовує у роботі основні, похідні, теплі й холодні кольори;
 змішує та розбавляє водою фарби для отримання різних відтінків кольорів;
 користується фарбами (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;
 спостерігає різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі;
 досліджує і виявляє цікаве, незвичайне у доквіллі;
 наводить приклади геометричної подібності природних та штучних об'єктів;
 працює (вирізує, конструює) з папером, з природнім матеріалом;
 дотримується правил техніки безпеки;
 експериментує з кольорами, лініями, формами тощо прикрашає (за допомогою дорослого) середовище, в якому живе і навчається;
 виконує нескладні ролі, етюди-наслідування;
 вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів;
 розуміє правила поведінки в театрі;
 рухається в ритмі і темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом);
 орієнтується у просторі;
 придумує образи і створює їх знайомими засобами мистецької виразності;
 імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести);

Інсценізація пісень, створення театралізованих образів.
 Гра на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо): створення елементарного ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо.
 Знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма).
 Використання музичної діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.

Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів.
 Організація робочого місця.
 Створення зображень графічними матеріалами, фарбами.
 Елементарне komponування елементів композиції (площинної, об'ємної).
 Вирізування, конструювання з паперу.
 Робота з природними матеріалами.
 Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо).
 Ліплення з пластичних матеріалів.
 Дотримання охайності та правил техніки безпеки.
 Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів.
 Прикрашення місця, де навчається, живе.
 Використання образотворчої діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.

Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування.
 Відтворення елементарних танцювальних елементів.

<p><i>виконує</i> твори мистецтва (співає, малює, танцює, декламує тощо), які подобаються; <i>називає</i> свої уподобання у мистецтві</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>виконує дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор); добирає засоби музичної виразності (темп, динаміку), необхідні для створення настрою, характеру; розуміє значення вокальних вправ для правильного виконання; стежить за точністю і виразністю інтонування, чіткістю дикції, співацькою поставою, диханням; виконує в ансамблі нескладні композиції (трикутник, бубон, маракас, дзвіночки, барабан, тріскавки, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон, металофон, синтезатор тощо); самостійно добирає тембр музичного інструменту для передачі відповідного образу; імпровізує голосом (музичні, мовленнєві інтонації) та на музичних інструментах створює варіанти ритмічного супроводу до пісні на музичному інструменті за вибором;</p>	<p>Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести).</p> <p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, фразування, дикція). Оперування засобами виразності та способами створення вокального і вокальноансамблевого / хорового художнього образу.</p> <p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, гра в ансамблі зі створенням ритмічного супроводу до пісні тощо. Правила гігієни у користуванні музичними інструментами.</p> <p>Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для художньо-творчої діяльності). Знайомство з елементарною нотною грамотою, необхідною для виконання творів.</p>
<p>Сприймання та інтерпретація мистецтва</p> <p style="text-align: center;">1-2 класи</p>	
<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, добирає із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру), характеризує мелодію;</p> <p><i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт; <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи; <i>помічає</i> красу в довкіллі; <i>орієнтується</i> у видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм) <i>називає</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>розпізнає прості музичні форми (двочастинна, тричастинна, куплетна);</p> <p>визначає особливості втілення образу у творах образотворчого мистецтва та архітектури характеризує колір об'єктів доквілля відповідно до часу доби та пір року висловлює судження щодо передання емоційного стану зображуваних об'єктів та явищ навколишнього світу у творі (зокрема, у стані спокою та в русі) вирізняє кольорову гаму твору (тепла, холодна),</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору мистецтва. Порівняння природних форм, образів доквілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва. Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення</p> <p>Участь в обговоренні мистецького твору з використанням знайомих мистецьких термінів.</p> <p>Використання декору для створення образу.</p>

<p>тональність (світлі й темні кольори), насиченість (яскравий, тьмянний) загальний колорит; елементи композиції твору (центр, головне і другорядне; побудову твору (симетричну та асиметричну, статичну, динамічну, ритмічну, метричну)</p> <p>цілісно охоплює увагою художній твір; зосереджується на характерних деталях; порівнює музичні та візуальні, хореографічні образи; [</p> <p>зіставляє твори мистецтва та явища довкілля (за допомогою вчителя)</p> <p>вирізняє елементи художньої мови творів синтетичних видів мистецтва для характеристики художнього образу: акторську гру, костюми, декорації, музичне оформлення театрального/екранного твору</p> <p>розрізняє засоби виразності та характеризує музичні твори вокальні та інструментальні; розрізняє засоби виразності та характеризує твори живопису, графіки, скульптури</p> <p>розрізняє та характеризує виразні засоби різновидів театрального мистецтва (драматичний, ляльковий, музичний), народної, класичної та сучасної хореографія</p> <p>розрізняє та характеризує виразні засоби анімаційних фільмів;</p> <p>розпізнає та характеризує художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо)</p> <p>порівнює природні форми, образи довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням</p> <p>визначає власні емоції від сприймання мистецьких творів</p> <p>добирає слова для характеристики вражень із власного запасу пояснює, що подобається або не подобається у творі [</p> <p>обирає твори відповідно до свого настрою; пояснює, від чого дістає насолоду; добирає твори для поліпшення свого настрою</p>	<p>Ознайомлення з елементарними поняттями з кольорознавства та композиції.</p> <p>Сприймання синтетичних образів. Зіставлення виразних засобів різних видів мистецтва. Зіставлення художніх образів, подібних за сюжетом та втілених у різних видах мистецтва.</p> <p>Мистецька пропедевтика. Знайомство з різновидами музичного (вокальна, інструментальна), образотворчого (живопис, графіка, скульптура); театрального (драматичний, ляльковий, музичний) мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна), кіно (кінофільм, мультфільм); жанрами музичного мистецтва (пісня, танець, опера, балет); жанрами образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); видами орнаментів (рослинний, геометричний тощо та за призначенням (стрічковий, розетка); видами анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна), танцями (гопак, козачок, вальс, полька тощо). Спостереження за довкіллям та його втіленням у художніх образах.</p>
--	---

Комунікація через мистецтво

1-2 класи

<p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо);</p> <p><i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних</p>	<p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій тощо).</p>
---	---

<p>вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо;</p> <p><i>дотримується</i> правил творчої співпраці <i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано</p> <p style="text-align: center;">3-4 класи</p> <p>характеризує власну творчість за поданими орієнтирами; пояснює, що вдалося чи не вдалося; визначає за допомогою вчителя/ вчительки труднощі; обирає (за допомогою вчителя/ вчительки) спосіб удосконалення презентує результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо) перед рідними, однолітками [; пояснює задум ; визначає досягнення однолітків у художньо-творчій діяльності, виявляючи доброзичливість у висловлюваннях; обговорює з іншими враження від сприймання творів різних видів мистецтва та творчої діяльності, поважаючи уподобання інших; бере участь у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, виставках, фестивалях, інсценізаціях народних обрядів, арт-мобах, тижнях мистецтва тощо), у колективних творчих проєктах, зокрема із використанням засобів улюбленого виду мистецтва і художньо-творчої діяльності ; виконує різні дії / ролі в колективному творчому процесі, виявляючи повагу до інших</p>	<p>Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо).</p> <p>Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p> <p>Оцінювання власної творчості за поданими орієнтирами.</p> <p>Оцінювання творчих здобутків однолітків за спільно визначеними орієнтирами.</p> <p>Виховні ситуації на основі творів мистецтва (обговорення сюжетів, характерів, вчинків, дій персонажів, створюваних мистецькими засобами).</p> <p>Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості. Проведення шкільних мистецьких заходів.</p> <p>Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>
--	---

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

– розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові

зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

- використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;
- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;
- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія **«Ігрова та змагальна діяльність»** передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність 1-2 клас	

<p><i>має уявлення</i> про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини;</p> <p><i>розуміє</i> терміни з предмету «фізична культура»; <i>пояснює</i> значення фізичних вправ для формування правильної постави;</p> <p><i>називає</i> життєво важливі способи пересування людини;</p> <p><i>виконує</i> організовуючі вправи: команди на шиккування в шеренгу, колону по одному, в коло; розмикання на інтервал; загальнорозвивальні вправи без предмета (імітаційного характеру) та з предметами; комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики, присідання тощо;</p>	<p>Фізична культура як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини.</p> <p>Терміни з предмету «фізична культура».</p> <p>Фізичні вправи – засіб формування правильної постави.</p> <p>Життєво важливі способи пересування людини.</p> <p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи;</p>
<p><i>виконує</i> ходьбу на носках, на п'ятах, з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук, ходьбу «змійкою»; біг з високим підніманням стегна, із закиданням гомілок із зміною напрямку і різних вихідних положень; танцювальні кроки; танцювальні імпровізаційні вправи; лазіння по горизонтальній та похилій гімнастичній лаві; по гімнастичній стінці у різних напрямках; перелізання через перешкоду;</p> <p><i>виконує</i> вправи з малим м'ячем; вправи з великим м'ячем;</p> <p><i>володіє</i> елементарними навичками виконання стрибків: на місці на одній нозі, на двох ногах з просуванням уперед, назад, у присіді правим та лівим боком; стрибки в глибину; стрибки у висоту; стрибки у довжину з місця поштовхом однієї і двох ніг;</p> <p><i>виконує</i> вправи для розвитку фізичних якостей: сили – підтягування у висі лежачи та у висі (хлопці), згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги (хлопці); швидкості – повторний біг на 3–4х10 м; пришвидшення з різних вихідних положень; витривалості – біг почергово з ходьбою; пересування на лижах; нахили тулуба в різних напрямках у положенні стоячи, пружні нахили у положенні сидячи; “напівшпагат”, “шпагат”; координації – пересування по підвищеній і обмеженій за площиною опорі, “човниковий” біг 4х9 м, 3х10 м;</p>	<p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p> <p>Вправи для опанування навичок володіння м'ячем.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p> <p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p>
<p><i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи без предметів на місці; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу; згинання та розгинання верхніх кінцівок, колові рухи руками у фронтальній та сагітальній площині; загальнорозвивальні вправи в русі: різновиди ходьби, бігу, стрибків; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами;</p> <p><i>виконує</i> пересування на лижах: організовуючі команди і прийоми, пересування, повороти;</p> <p><i>виконує</i> вправи у воді, плавання; *</p>	<p>Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками плавання. *</p> <p>Правила безпечної поведінки на</p>

дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у воді.

3-4 класи

має уявлення про історію виникнення Олімпійських ігор; називає олімпійське гасло та символ Олімпійських ігор; пояснює вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів;

добирає спортивний інвентар відповідно виду спорту; контролює свій фізичний стан за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям перед фізичними навантаженнями в процесі та після занять; виконує організовуючі вправи команди на перешикування з однієї шеренги уступами за розрахунком 9, 6, 3, на місці; виконує загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів

розрізняє та виконує присідання, виси, упори: присідання, нахили тулуба у сиді з різними положеннями ніг; перехід із сиді на правому стегні у сид на лівому стегні; виси та упори – згинання і розгинання рук в упорі на стегнах, в упорі лежачи; перехід із упору присівши в упор стоячи, із упору лежачи в упор лежачи боком і навпаки; упор на перекладині;

виконує елементи акробатики: перекид назад в упор стоячи на колінах, в упор присівши; два перекиди вперед; “міст” із положення лежачи; володіє навичками пересувань: ходьба по гімнастичній лаві з високим підніманням стегна, біг до 30 м, рівномірний біг почергово з ходьбою до 1200 м; рівномірний біг до 900 м;

пересування танцювальними кроками: ритмічне поєднання рухів і кроків, підскоків; танцювальні імпровізаційні вправи босоніж; лазіння по похилій гімнастичній лаві (кут нахилу 45 градусів) однойменним та різнойменними способами; лазіння по гімнастичній стінці різнойменними та однойменним способом (вгору, вниз, по діагоналі, праворуч, ліворуч);

лазіння по канату, закріпленому над похилою гімнастичною лавою (лежачи на спині на похилій лаві); володіє навичками метання м'яча у вертикальну ціль (мішень 1x1 м) на висоті 3 м з відстані 3 – 4 м на дальність відскоку; метання м'яча з різних вихідних положень;

виконує вправи з великим м'ячем: елементами баскетболу – тримання баскетбольного м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей на місці; ловіння м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей у ціль і ловіння його після відскоку від підлоги; ведення м'яча на місці та під час ходьби правою та лівою рукою; елементи футболу – удари м'яча внутрішньою та середньою частиною підйому по нерухомому м'ячу у вертикальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м) та горизонтальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною

воді.

Історія виникнення Олімпійських ігор. Символи, ритуали і церемонії Олімпійських ігор. Вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів. Спортивний інвентар для різних видів спорту.

Оцінка фізичного стану за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям в процесі занять фізичною культурою.

Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи. Загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів. Фізичні вправи: присідання, нахили, виси та упори.

Елементи акробатики.

Вправи для оволодіння навичками пересувань (ходьба, біг). Пересування танцювальними кроками. Лазіння різними способами по гімнастичній лаві, гімнастичній стінці. Лазіння по канату. Вправи для формування навичок володіння малим м'ячем. Вправи для формування навичок володіння великим м'ячем (елементи баскетболу). Елементи футболу. Гра в міні-баскетбол та міні-футбол. Вправи для оволодіння навичками стрибків. Стрибки у висоту з прямого розбігу “зігнувши ноги”. Стрибки у довжину з місця і розбігу.

Фізичні вправи для розвитку сили. Фізичні вправи для розвитку швидкості.

<p>8-10 м), ведення м'яча вивченими способами між стійками і їх обведенням; жонглювання м'ячем (хлопці), повітряною кулькою (дівчата); застосовує вивчені прийоми в іграх з міні-баскетболу та мініфутболу;</p> <p>виконує стрибки: зі скакалкою на одній, двох ногах; стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку) способом "зігнувши ноги"</p> <p>стрибки у довжину з місця, з розбігу 5-7 кроків способом "зігнувши ноги"; стрибки "у кроці; виконує фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили – у висі піднімання зігнутих і прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині піднімання прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині згинання і розгинання рук, утримуючи обтяження до 1 кг; підтягування у висі лежачи на низькій перекладині ; швидкості – біг за м'ячем, обручем, що котиться; прискорення до 10 м; підкидання і ловіння малого м'яча почергово правою і лівою рукою; витривалості – рівномірний біг у повільному темпі до 6 хв. (з можливим переходом на ходьбу, враховуючи індивідуальні особливості учня) ; гнучкості – рухи руками, ногами і тулубом з поступовим збільшенням амплітуди рухів; вправи біля гімнастичної стінки: пружинясті нахили тулуба, махи ногами у різних площинах; вправи на розтягування; викрути рук вперед і назад, тримаючи гімнастичну палицю або скакалку</p>	<p>Фізичні вправи для розвитку витривалості. Фізичні вправи для розвитку гнучкості.</p>
---	---

Ігрова та змагальна діяльність

1-2 клас

<p><i>бере участь</i> у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор;</p>	<p>Рухливі ігри та естафети.</p>
<p><i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.</p>	<p>Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.</p>
<p>3-4 класи</p> <p>бере участь у рухливих, спортивних іграх та естафетах, ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей; дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності</p>	<p>Рухливі ігри. Техніка і тактика спортивних ігор (баскетбол, футбол).</p> <p>Правила безпечної поведінки в процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності. *</p>

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ.

ІНФОРМАТИКА.

Метою інформатичної освітньої галузі є формування у здобувача освіти інформаційно-комунікаційної та інших ключових компетентностей, здатності до розв'язання завдань з використанням цифрових пристроїв та інформаційнокомунікаційних технологій для розвитку критичного, аналітичного, синтетичного, логічного мислення, реалізації творчого потенціалу, формування активної, відповідальної, безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Головними завданнями є формування умінь

- знаходити та опрацьовувати інформацію із використанням пошукових систем;
- створювати інформаційні об'єкти та опрацьовувати їх у програмних середовищах;
- здійснювати індивідуальну й колективну діяльність в інформаційному середовищі;
- критично оцінювати інформацію для розв'язання життєвих проблем;
- дотримуватися етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії;
- дотримуватися правил безпечної роботи з комп'ютерними пристроями.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за змістовими лініями «Інформація. Дії з інформацією», «Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією», «Об'єкт. Властивості об'єкта», «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання» «Алгоритми» Змістова лінія «Інформація. Дії з інформацією» базується на розумінні дитиною поняття «інформація».

Здобувачі освіти мають уміти наводити приклади інформації, властивостей інформації, форм подання та дій з інформацією з повсякденного застосування, ефективно використовувати інформацію. Поняття інформації, її властивостей, форм подання та використання у навчальному процесі розширюється і доповнюється на кожному етапі навчання.

Таким чином забезпечується поступове нарощування складності матеріалу, його актуалізація, повторення, закріплення, що сприяє формуванню ключових та предметної компетентностей і способів діяльності на вищому рівні узагальнення. Змістова лінія «Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією» передбачає формування уявлення про те, що людина в житті постійно зустрічається з інформацією, працює з нею та може використовувати при цьому сучасні засоби ІТ з умінням захистити свій інформаційний простір.

Для практичних робіт використовуються програми (онлайн-середовища Інтернету, додатки для мобільних пристроїв). У ході реалізації змістової лінії «Об'єкт. Властивості об'єкта» розглядаються поняття об'єкта, властивостей об'єктів і значень цих властивостей.

Діти мають наводити із власного життя приклади різних об'єктів, їхніх властивостей і значень цих властивостей, впорядковувати та групувати об'єкти на основі значень властивостей, мати уявлення про вплив значень 71 властивостей об'єктів на подальше їх використання та опрацювання. Вчать будувати складні об'єкти із запропонованих частин, в тому числі самостійно доповнюючи з відсутніх компонентів, представляти інформацію про них різними способами - у вигляді чисел, тексту, зображень, схем, таблиць, презентацій; змінювати значення властивостей текстових та графічних об'єктів; досліджувати об'єкти за допомогою створених моделей. Об'єктний підхід має пронизувати навчання теоретичного та практичного матеріалу всіх змістових ліній курсу. Змістова лінія «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання» забезпечує розвиток навичок створення інформаційної моделі в різних програмних середовищах, зокрема у табличній формі; початкових навичок використання різноманітних засобів інформаційних технологій для вирішення навчальних завдань; сприймати та представляти інформацію у вигляді тексту: читати та змінювати тексти, визначати ключові слова в тексті, створювати та опрацьовувати текст; сприймати різноманіття графічних даних; створювати власні зображення у вигляді малюнків та творчо опрацьовувати готові зображення; презентувати інформацію у вигляді слайдів. Змістова лінія «Алгоритми» спрямована на розвиток розуміння поняття виконавця, його середовища, команди, системи команд виконавця алгоритму, основних алгоритмічних структур, зокрема,

слідування, розгалуження та повторення; **умінь** виконувати готові алгоритми, а також складати прості алгоритми для виконавців, які працюють у певному зрозумілому для відповідної вікової категорії середовищі, використовуючи просту систему їхніх команд; навичок шукати помилки в послідовності команд, аналізувати зміст завдань на складання алгоритму для виконавців; вміння розв'язувати задачі з повсякденного життя, застосовуючи алгоритмічний підхід: уміння планувати послідовність дій для досягнення мети, передбачати можливі наслідки. Курс розрахований на 105 годин: по 35 годин у кожному класі з розрахунку 1 година на тиждень. Програма побудована лінійно-концентрично. Зміст понять поступово розширюється і доповнюється. Забезпечується поступове нарощування складності матеріалу, його актуалізація, повторення, закріплення, що сприяє формуванню ключових та предметної компетентностей і способів діяльності на вищому рівні узагальнення. Учитель може змінювати порядок вивчення тем та самостійно визначає обсяг (кількість годин) на вивчення кожної теми курсу, а також на повторення, узагальнення та систематизацію під час вивчення кожної теми, вибудовуючи найбільш доречну для конкретного класу траєкторію навчання. Важливо щоб здобувачі освіти зрозуміли головні особливості безпечної роботи з інформаційними джерелами та почали використовувати відповідні навички та знання при вивченні інших навчальних предметів. Важливим є задоволення пізнавальних інтересів здобувачів освіти, підтримка їх творчої ініціативи та прагнення до освоєння нових інформаційно-комунікаційних технологій, що створюватиме відчуття доступності в постійному оновленні своїх компетентностей. Особливості організації навчально-виховного процесу: для дотримання норм безпеки дитини рекомендується організувати навчання у закритому захищеному інформаційному середовищі.

Оцінювання якості підготовки здобувачів освіти з предмету здійснюється в таких аспектах: 1) рівень володіння теоретичними знаннями; 2) здатність до застосування вивченого матеріалу у практичній діяльності; 3) свідоме та відповідальне ставлення до етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії; 4) вміння співпрацювати; 5) використання матеріалу із повсякденного життя, навчальних предметів; 6) свідоме знання правил безпечної праці. 3 клас Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), текстовий редактор. Очікувані результати навчання здобувачів освіти Зміст навчання Інформація. Дії з інформацією пояснює значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 2-4-х класів закладів загальної середньої освіти складає 2695 годин/навчальний рік: для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік, для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік, для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах закладів загальної середньої освіти I ступеня (далі – навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють

інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Навчальний план (таблиця 1) містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Навчальний план закладу освіти складається на кожен навчальний рік з конкретизацією варіативної складової, враховуючи особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з відповідних бюджетів.

Освітня галузь "Мови і літератури" з урахуванням вікових особливостей учнів у навчальних планах реалізується через окремі предмети "Українська мова (мова і читання)", "Мова корінного народу, національної меншини (мова і читання)", "Іноземна мова".

Освітні галузі "Математика", "Природознавство" реалізуються через однойменні окремі предмети, відповідно, - "Математика", "Природознавство".

Освітня галузь "Суспільствознавство" реалізується предметом "Я у світі".

Освітня галузь "Здоров'я і фізична культура" реалізується окремими предметами "Основи здоров'я" та "Фізична культура".

Освітня галузь "Технології" реалізується через окремі предмети "Трудове навчання" та "Інформатика".

Освітня галузь "Мистецтво" реалізується окремими предметами "Образотворче мистецтво" і "Музичне мистецтво" або інтегрованим курсом "Мистецтво". Заклад загальної середньої освіти може обирати окремі курси музичного та образотворчого мистецтва або інтегрований курс "Мистецтво".

У початковій школі здійснюється поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517).

Згідно з рішеннями органу місцевого самоврядування класи можуть ділитися на групи і при меншій наповнюваності від нормативної, а також при вивченні інших предметів за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахувані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 2-4 класах – 40 хвилин.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальний час, передбачений на варіативну складову може бути використаний на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних та групових занять. Варіативну складову навчального плану закладу освіти визначено самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-

методичного та кадрового забезпечення закладу і відображено в навчальному плані закладу освіти.

Варіативна складова навчального плану використовується на:

підсилення предмету інваріантної складової – української мови. Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години;

запровадження факультативу «Християнська етика» розширює обрану закладом освіти спеціалізацію та чи світоглядне спрямування;

індивідуальні заняття та консультації.

Варіативність змісту початкової освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

Для недопущення перевантаження учнів враховано їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо).

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і

12

внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

якість проведення навчальних занять;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Освітня програма закладу освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на веб-сайті закладу освіти .

На основі освітньої програми закладом освіти складено навчальний план закладу освіти, що конкретизує організацію освітнього процесу (Додаток 1)

**Перелік навчальних програм
для учнів Розтоківського ЗЗСО І-ІІІ ступенів**

Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас) під керівництвом О.Я. Савченко, затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року; Типовий навчальний план початкової школи, затверджений наказом МОН України від 10.06.2011 № 572, зі змінами згідно з наказом МОН України від 16.04.2014 № 460 (додаток 1)

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова
2.	Англійська мова
3.	Математика
4.	Природознавство
5.	Я досліджую світ
6.	Я у світі
7.	Музичне мистецтво
8.	Образотворче мистецтво
9.	Трудове навчання
10.	Інформатика
11.	Основи здоров'я
12.	Фізична культура

**Перелік
навчальних програм факультативів
для учнів Розтоківського ЗЗСО І-ІІІ ступенів**

№з/п	Навчальні програми	Клас	Документ про надання грифа МОНУ
1.	Християнська етика	1-4	Програма для загальноосвітніх закладів 1-11 класи, МОНУ №1/11-11629 від 21.12.2010 р.

**Навчальний план
Розтоківського ЗЗСО І-ІІІ ст.
з навчанням українською мовою**

(наказ МОНу України від 08.10.2019 року № 1272 , № 1273 «Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.» (1-2, 3-4 кл))

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень						
		1-А	1-Б	2	3	4-А	4-Б	Разом
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова	7+1	7+1	7	7	7	7	44
	Англійська мова	2	2	3	3	3	3	16
Математика	Математика	4	4	4	5	5	5	27
Природознавство	Природознавство	-	-	-	-	-	-	-
	Я досліджую світ	3	3	3	3	3	3	18
Суспільствознавство	Я у світі	-	-	-	-	-	-	-
Мистецтво	Мистецтво/музичне мистецтво, образотворче мистецтво	1	1	1	1	1	1	6
		1	1	1	1	1	1	6
Технології	Трудове навчання	1	1	1	1	1	1	6
	Інформатика	-	-	1/1	1/1	1	1/1	4/3
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	-	-	-	-	-	-	-
	Фізична культура	3	3	3	3	3	3	18
Усього		22+1	22+1	24/1	25/1	25	25/1	145/3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	Українська мова	-	-	-	-	-	-	-
	Індивідуальні заняття	-	-	1	1	1	1	4
	Разом	-	-	1	1	1	1	4
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20	20	22	26	26	26	-
Сумарна кількість навчальних годинін варіантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	23	26	27	26	27	152